

PFA Anbefalinger 2019

Målsætning

Pensionsopsparing er af stor betydning for danskerne og det danske samfund, og det bliver mere og mere centralt at have egen opsparing den dag man går på pension, fordi de seneste regeringer har ændret på efterløn og folkepension. Derfor er det vigtigt, at kunderne forstår deres pensionsordninger. Rådgivning er en vigtig og integreret del af den pensionsløsning, som vi leverer. Kunderne skal have en tryk og konkurrencedygtig pension, hvor rådgivningen er professionel og ordentlig, og som giver kunden mulighed for at få det optimale ud af ordningen i forhold til egne individuelle forhold. Rådgivningen baseres altid på PFA's lange erfaring som leverandør af personlig rådgivning og er udtrykt ved konkrete retningslinjer, der tilpasses til den individuelle kundes forhold og behov. Løsninger baseres på PFA's produkter. Rådgivningen følger altid lovgivning og regler om god skik på pensionsområdet, herunder "kend din kunde"-princippet. Og helt kort beskrevet: En rådgiver skal altid søge den bedste løsning for kunden.

Det er målsætningen, at PFA's rådgivningsstandarder bruges i vores samarbejdsaftaler med virksomhedskunderne og dermed kan indgå i virksomhedernes pensionspolitik. Enten direkte eller ved, at der aftales virksomhedsspecifikke tilpasninger.

Kvalitetssikring

Det er målsætningen, at PFA i forbindelse med en samarbejdsaftale med virksomhedskunderne dokumenterer den udførte rådgivning. Det kan fx ske i form af årlige rapporter om antal rådgivningssamtaler, tilfredshedsmålinger, de ansattes samlede opsparing og valg af forsikringsdækninger.

PFA har mulighed for at udføre et anbefalingstjek på en hel virksomheds medarbejdere, hvor den enkelte medarbejders forsikringsdækninger og investeringsvalg vurderes i forhold til PFA's anbefaling. Dette giver PFA mulighed for, at hjælpe den enkelte medarbejder med, hvordan man kan tilrettelægge sin langsigtede opsparing og tilrette forsikringer. Et anbefalingstjek giver en virksomhed overblik og dermed transparens i forhold til om medarbejdernes dækninger svarer overens med PFA's anbefalinger og deres eget behov.

PFA's rådgivning om opsparing hviler på et åbent, fagligt og objektivt grundlag. Retningslinjerne bygger på PFA's samlede viden og erfaring. Dette opnås ved, løbende at vedligeholde og ajourføre ud fra nyeste erfaring, lovgivning og samfundsudvikling. PFA's retningslinjer er offentlige og transparente.

Rådgivning

PFA præsenterer den enkelte kunde for en standardløsning i forhold til opsparing og forsikringsdækninger, som er i overensstemmelse med nærværende anbefalinger og samarbejdsaftalen med virksomheden. Herefter modificeres standardløsningen altid med sund fornuft og ved at afdække den individuelle kundes muligheder og behov, i overensstemmelse med kundens egne ønsker og valg. Kunden oplyses om relevante fordele og ulemper ved disse valgmuligheder, således kunden kan træffe beslutninger på et oplyst grundlag. Den optimale løsning for den enkelte kunde vil derfor i mange tilfælde afvige fra standardanbefalingen, ligesom kundens konkrete valgmuligheder kan være begrænset af samarbejdsaftalen.

Helhedsrådgivning

Helhedsrådgivning sker ud fra kundens samlede økonomiske situation. I helhedsrådgivningen indgår kundens pensionsopsparing, frie midler, friværdi og familiesituation (ægtefælle/partner/børn/arv) og andre aktiver som er relevante. Rådgivningen skal give kunden et samlet overblik, som sikrer det størst mulige udbytte af opsparingen, så kunden og dennes familie opnår frihed til at leve det liv de ønsker i pensionstilværelsen.

Det er vigtigt at optimere kundens formue med udgangspunkt i kundens risikoprofil, behov for likviditet og overordnede livsplanlægning.

I helhedsrådgivningen vil rådgiveren også ved behov, lægge vægt på forsikringerne som er tilknyttet pensionsordningen, så der kan skabes et overblik over de dækninger kunden har.

Kvalificeret anbefaling

PFA giver altid en kvalificeret anbefaling ud fra de oplysninger vi har om den enkelte kunde. Udgangspunktet er det valg som samarbejdsaftalen på forhånd har fastsat.

Når fx kundens alder og løn kendes, giver PFA en standardanbefaling. En standardanbefaling er givet ud fra nogle gennemsnitsbetragtninger og overordnede forhold, og er et robust udgangspunkt for kunden.

Ved mere konkrete oplysninger om fx familieforhold og øvrige økonomiske forhold, giver PFA en individuel anbefaling, som vil stemme overens med kundens økonomiske behov. For at få en individuel anbefaling kræver det, at kunden har

afgivet tilstrækkelige oplysninger til PFA. Kunden kan afgive oplysninger ved fx at afgive samtykke til at hente kundens pensionsinfor rapport og skattemappe.

Når en kunde har fået en individuel anbefaling, kan kunden træffe sit eget valg fx vedr. forsikringer og investering, ud fra egne overbevisninger og ønsker. Kundens eget valg skal ikke nødvendigvis matche den anbefaling som PFA giver.

Udgangspunktet i nærværende anbefalinger er PFA's standardanbefalinger, med mindre andet er oplyst.

Rådgivningskoncepter

PFA har fire rådgivningskoncepter baseret på, at vores kunder har forskellige behov for rådgivning gennem livet. Den enkelte kundes konkrete rådgivningsbehov kan afvige fra det generelle indhold i rådgivningskoncepterne – og vil i disse tilfælde blive tilpasset kundens individuelle behov for rådgivning.

Koncept	Alder	Behov
Servicerådgivning	Op til 34 år	Kom godt i gang! Hvad kan en pensionsordning bruges til? Hvordan kombinerer man forsikringspakke, opsparing og investeringsprofil?
Pensionsrådgivning	35 til 54 år	Opsparingsforløb med langsigtet planlægning Investeringsprofil Forsikringsbehov afstemmes individuelt Begunstigelser, arv og testamente
Pensionsplanlægning/ Pensionsoptimering	Fra og med 55 år	Opsparingsmuligheder i den sidste del af opsparingsfasen Planlægning af udbetalingsfasen Samspil mellem pension og offentlige ydelser Begunstigelse, arv og testamente
Chefrådgivning	Beslutningstagere med anderledes karriereforløb og økonomiske forhold	Accelereret opsparing i en kortere periode, når karrieren tillader det Optimering af arv og begunstigelse for større formuer Samspil mellem pension, frie midler og samlet investeringsprofil §53A ved ind-/udstationering

PFA tilbyder rådgivning på flere måder, for at imødekomme kundens ønsker. PFA tilbyder digital selvbetjening via MitPFA, telefonrådgivning, webrådgivning og personlig rådgivning.

Alle former for rådgivning er understøttet på MitPFA, hvor man som kunde har mulighed for at se samme overblik og værktøjer som PFA's rådgivere benytter.

Start på opsparing

PFA anbefaler at etablere en fast pensionsordning tidligt i livet. Så bliver det en god vane at spare op, og det giver de bedste muligheder for at få forsikringsdækninger på normale vilkår, ved godt helbred. PFA anbefaler samtidig at øge opsparingsniveauet i takt med alderen. Det er særligt gunstigt at øge opsparing, når lønnen stiger eller udgifter falder bort.

Pensionsprocent	9 pct.	12 pct.	15 pct.	20 pct. +
20 år	OK	OK	Fint	Fint
25 år	Bagud	OK	Fint	Fint
30 år	Bagud	Bagud	OK	Fint
35 år	Bagud	Bagud	OK	Fint

Opsparing i starten af livet, midt i livet og sent i livet

Faser	Først i opsparingsfasen	Midt i opsparingsfasen	Sent i opsparingsfasen
Fokus	Få forsikringer på plads Få valgt den rigtige investeringsprofil. Kom i gang med at spare op til pension	Sæt fart på opsparing hvis bagud Brug flere opsparingsformer Tilpas løbende forsikringsdækninger til behov	Optimer opsparing i forhold til samspilsregler med offentlige ydelser og skat på pensionstidspunktet Tilpas/nedsæt forsikringsdækninger Tilpas investeringsprofil hvis der er behov

Nogle overenskomster åbner op for, at man sent i opsparingsfasen kan vælge, om hele eller dele af det obligatoriske pensionsbidrag skal overføres til en fritvalgskonto, hvorfra man kan afholde et antal seniorfridage på baggrund af det overførte bidrag.

Behov for opsparing

PFA anbefaler generelt en samlet opsparing til den tredje alder, som giver en passende fleksibilitet i forhold til selv at vælge pensionstidspunktet og ideelt et uændret forbrugsniveau i en periode på op til 20 år, fulgt af et livsvarigt forbrugsniveau på 60-70 pct. resten af livet. Det svarer til, at kunden kan stile efter et pensionstal på 80.

Pensionstallet

PFA anbefaler at bruge *Pensionstallet* som hjælpeværktøj undervejs i opsparingsforløbet, til at holde øje med udviklingen i opsparingens størrelse og vurderingen af, om man ønsker at øge opsparingen. Pensionstallet er ét enkelt tal der indikerer, hvor stærk kundens opsparing er, i forhold til den nuværende løn. Pensionstallet beregnes ved at dividere kundens forventede årlige pensionsindkomst over den forventede restlevetid med kundens løn. Begge tal beregnet efter skat. Der tages højde for al langsigtet opsparing, fx folkepension, den fremtidige løbende opsparing, anden formue målrettet til pension, gæld på pensionstidspunktet og opsparing i andre selskaber eller banker.

Hvis kundens løn systematisk overstiger forbruget i opsparingsperioden, er behovet for opsparing tilsvarende mindre (svarende til at Pensionstallet beregnes ud fra et tilsvarende lavere lønniveau). Pensionstallet giver ikke sikkerhed for størrelsen af kundens pension, da der er tale om en beregning baseret på en forenklet standardmodel. Eksempelvis tager modellen ikke højde for valgt investeringsprofil eller for, om der efter pensionering er tilknyttet fx ægtefællepension eller sikring af efterladte (arverente), ligesom modellen fx heller ikke tager højde for eventuelle garanterede ydelser (særligt relevant i gennemsnitsrente). Derfor anbefaler PFA, at kunden fra ca. alder 55 anvender sine deciderede pensionsprognoser i stedet for Pensionstallet. I modsætning til Pensionstallet inddrager pensionsprognoserne ordningens konkrete indhold og giver derfor et bedre bud på økonomien i pensionisttilværelsen.

Behov for opsparing (efter skat)	
PFA's standardanbefaling	80 pct. i Pensionstal
Offentlige ydelser, som medregnes	Folkepensionens grundbeløb Folkepensionens tillægsbeløb, når der er mindre end 10 år til forventet folkepensionsalder ATP Tjenestemandspension
Pension tidligere/senere end folkepensionsalderen	En ændring i opsparing efter skat på 1/2 nettoårs løn pr. år

For at skabe det bedste overblik over indtægtsgrundlaget i pensionstiden anbefaler PFA at medregne folkepensionens grundbeløb (75.924 i 2019) og ATP (anslået 18.000 i 2019). Men ikke folkepensionens tillægsbeløb (41.436/83.076 for gifte/enlige i 2019) eller øvrige offentlige ydelser, medmindre der er mindre end ti år til forventet folkepension, da der til disse ydelser knytter sig stor usikkerhed til beregningen.

Frie midler og friværddi

Frie midler og friværddi i bolig, som kunden ønsker at forbruge ved populært sagt at "spise mursten", medregnes til den samlede opsparing. PFA anbefaler, at mindst 2/3 opsparingen består af pension eller frie midler, fordi der er usikkerhed forbundet med muligheder og vilkår for at nedspare i boligen. Ved nedsparing i bolig vil der typisk være en maks. belåning

på 60 pct. i boligen. Derfor medregnes maksimalt 60 pct. af boligens værdi minus den gæld som allerede er i huset. Af denne værdi vil cirka halvdelen kunne gå til forbrug og resten til renter. Vær opmærksom på, at der i planlægningen også skal tages højde for ejerandelen.

Skattesats

Ved beregning af kundens samlede formue anvendes for pensionsmidler en skønsmæssig skattesats på 50 pct.

Livsvarige pensionsydelse

Livsvarige pensionsydelse, hvor værdien af opsparingen er ukendt, som tilfældet fx er for tjenestemandspension, medregnes med en værdi lig 15 gange den årlige ydelse.

Opsparing

Overordnet vil det samlet igennem et livsforløb give overskud at have en pensionsopsparing. Men det gælder ikke nødvendigvis for den opsparing, som sker sent i livet. Det skyldes, at fordelene ved lav PAL-beskatning har færre år til at virke; i forhold til ulempen ved modregning i offentlige ydelser. Ved faglig korrekt rådgivning og anbefaling til valg af pensionsprodukt og generel opsparing, kan det i højere grad planlægges så den samlede marginalbeskatning for den opsparing, der er sket sent i livet, nedsættes.

For at opnå størst mulig økonomisk værdi og så vidt muligt undgå at ende i modregningsfeltet ved udbetaling, som særligt sent i livet kan være tabsgivende, når man ser på modregningsbilledet i tiden for folkepension, da anbefaler PFA, at man sparer op i rækkefølgen der er skematiseret nedenfor.

>15 år til folkepension	5-15 år til folkepension	<5 år til folkepension
I bundskat i opsparingsfasen og inden for modregningsfeltet ved udbetaling		
Aldersopsparing: 5.200 kr.*	Aldersopsparing: 5.200 kr.*	Aldersopsparing: 48.000 kr.
Skattekode 2/1 < 71.500 kr. Fradrag: 8 %	Frie midler	Frie midler
Frie midler	Skattekode 2/1 < 71.500 kr. Fradrag: 22%	Skattekode 2/1 < 71.500 kr. Fradrag: 22%
Skattekode 2/1 >71.500 kr. Fradrag: 0%	Skattekode 2/1 >71.500 kr. Fradrag: 0%	Skattekode 2/1 >71.500 kr. Fradrag: 0%
I topskat i opsparingsfasen og inden for modregningsfeltet ved udbetaling		
Skattekode 2/1 < 71.500 kr. Fradrag: 8 %	Skattekode 2/1 < 71.500 kr. Fradrag: 22 %	Skattekode 2/1 < 71.500 kr. Fradrag: 22 %
Skattekode 2/1 >71.500 kr. Fradrag: 0%	Skattekode 2/1 >71.500 kr. Fradrag: 0%	Skattekode 2/1 >71.500 kr. Fradrag: 0%
I bund eller topskat i opsparingsfasen og uden for modregningsfeltet ved udbetaling		
Skattekode 2/1		
Aldersopsparing		
Frie midler		

* Aldersopsparing giver ikke fradrag og øger derfor den skattepligtige indkomst, som kan have betydning for sociale ydelser. Ligeledes øges den samlede pensionsopsparing og kundens månedlige rådighedsbeløb falder, medmindre pensionselskabet kan afregne skatten. Indtil PFA kan afregne skatten i forventet 2020, anbefales aldersopsparing primært til supplerende opsparing.

Er en kunde i den situation, at der spares op med fradrag i bundskat, men med udsigt til at få udbetaling fra pension i topskat, da anbefales det normalt, at der for fremtidig opsparing indbetales til aldersopsparing og dernæst i frie midler.

Optimering af opsparing ved at spare op på flere måder

Man gør sig selv en stor tjeneste ved at planlægge pensionsopsparing så tidligt som muligt. God planlægning bliver guld værd på pensionstidspunktet, sikrer en god balance mellem langsigtet opsparing og løbende forbrug og giver beskyttelse mod uventede udgifter. Meget præcis planlægning er uhyre kompliceret og tidskrævende og afhænger af mange forhold. Derfor anbefaler PFA, at man fem til ti år før sin forventede pension får rådgivning om, hvordan man kan optimere sin opsparing, så der kan opnås størst mulig gevinst i forhold til frihed og skattegevinster.

PFA anbefaler at operere med mindst tre og gerne flere opsparingsformer. Det giver størst mulig fleksibilitet både i opsparingsfasen og i pensionstilværelsen. Samtidig giver det bedst mulig beskyttelse mod fremtidige ændringer i beskatnings- og modregningsregler. Tre opsparingsformer kan for eksempel være en obligatorisk pension som indeholder både en livspension og en aldersopsparing samtidig med at der spares op i frie midler eller friværdi.

PFA anbefaler som udgangspunkt, at der efter der er etableret en obligatorisk pensionsordning, afdrages på højtforrentet gæld. Når den højtforrentede gæld er afdraget, kan det være en god prioritering at afdrage på lavtforrentet gæld (realkredit) eller indbetale yderligere på pension. Det afhænger af, hvor stor en belåningsgrad boligen har.

PFA anbefaler at vælge opsparingsform efter nedenstående prioritering, dog justeret ud fra individuelle forhold og personlige præferencer.

Hvis du kun betaler bundskat	Hvis du betaler topskat
a. Etabler en pension via arbejdsgiver med rækkefølgen aldersopsparing, rate og livspension	a. Etabler en pension via arbejdsgiver med løbende udbetalinger (rate og livspension)
b. Afbetal højtforrentet gæld	b. Afbetal højtforrentet gæld
c. Betal afdrag på lavtforrentet gæld (realkredit)	c. Betal afdrag på lavtforrentet gæld (realkredit)
d. Indbetal yderligere på pension via arbejdsgiver og hold øje med grænsen for modregning i folkepensionens pensionstillæg	d. Indbetal yderligere på pension via arbejdsgiver. Optimer således, at udbetaling sker til bundskat
e. Opsparing i frie midler	e. Indbetal på aldersopsparing
	f. Opsparing i frie midler

PFA anbefaler at operere med mindst 3 og gerne flere opsparingsformer

Valg mellem opsparing og gældsnedbringelse

PFA anbefaler, at højtforrentet gæld afbetales med høj prioritet, og før der indbetales yderligere til en arbejdsgiveretableret pensionsordning. Lavt forrentet gæld (realkredit) anbefales at afdrages løbende, særligt indtil boligens friværdi når 60 pct. PFA anbefaler ikke at optage lån for at øge pensionsopsparingen. Der er ikke sikkerhed for gevinst ved lånefinansieret pension, når bl.a. omkostninger og usikkerhed om fremtidige skatteregler tages i betragtning. Nedbringelse af gæld i egen bolig kan desuden give beskyttelse mod teknisk insolvens og at blive stavnsbundet i ejendommen.

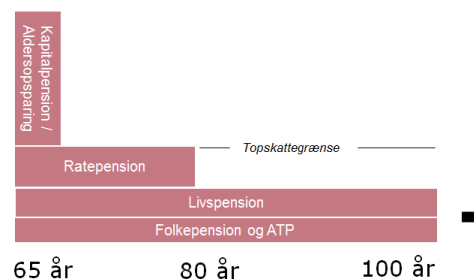
Frie midler og aldersopsparing/kapitalpension

Opsparing i form af aldersopsparing/kapitalpension og frie midler tjener flere formål. Den type opsparing giver mulighed for fleksibilitet i pensionstiden og mulighed for hæve større beløb efter behov. Opsparing i frie midler kan desuden give beskyttelse mod større uventede udgifter. Af den grund anbefales alle over årene at opbygge en vis andel af opsparing i frie midler, som gør det muligt at klare de faste udgifter i en periode på helt op til 6 måneder uden lønindkomst, og gerne mindst 100.000 kr.

Valg af pensionsprodukt

PFA anbefaler som udgangspunkt, at kunder der ikke betaler topskat, indbetaler til det maksimale beløb til aldersopsparing (5.200/48.000 kr.). Dette vil teknisk set løse samspilsproblemet for de fleste, da udbetalingerne ikke vil blive modregnet i folkepensionens tillægsbeløb. Dog skal kunden være opmærksom på, om indbetalingen medfører tab eller nedsættelse af offentlige ydelser som følge af, at den skattepligtige indkomst stiger.

PFA anbefaler herudover, at pensionsopsparing sker med skattefradrag og tilrettelægges med primært fokus på forsørgelse i form af en løbende, delvis aftrappende indkomst i pensionstiden. Den primære pensionstype er ratepension, hvor der kan indbetales op til 55.900 kr. om året (2019) med

skattefradrag. Dernæst livspension, hvor der via arbejdsgiver kan indbetales uden begrænsninger. En kombination af pensionstyper giver robusthed og fleksibilitet.

Alle former for pensionsordninger med fradrag giver ud over det almindelige skattefradrag også et ekstra skattefradrag, som beregnes som et ligningsmæssigt fradrag på linje med fx befodringsfradrag. Fradraget gives af indbetalinger op til 71.500 kr. inkl. ATP. Der differentieres for, om der er mere eller mindre end 15 år til folkepensionsalderen og fradraget er i 2019 henholdsvis på 8 pct. og 22 pct.

Indbetalinger til fradragsberettigede pensionsordninger nedsætter ikke grundlaget for beregning af beskæftigelsesfradraget og giver derfor også kunder med arbejdsmarkedsbidragsgrundlag under 368.317 kr. incitament til at indbetale til fradragsberettigede pensionsordninger.

	Ratepension	Livspension	Aldersopsparing	Frie midler
Indbetaling (2019)	55.900 kr. årligt	Ubegrænset	5.200/48.000 kr. årligt ²	Ubegrænset
Fordele	<p>Udbetales over 10 til 30 år og kan derfor tilpasses behov.</p> <p>Frdrag op til 52 pct. i topskat. Mens udbetaling typisk vil være på 37 pct. i bundskat.</p> <p>Ekstra ligningsmæssigt fradrag for indbetalinger til rate- og livspension op til 71.500 kr. (inkl. ATP)</p> <p>Beskatning af afkast 15,3 %</p>	<p>Livsvarig udbetaling. Det giver tryghed i alderdommen ikke at skulle bekymre sig om, hvor længe pengene skal strække. Frdrag op til 52¹ pct. i topskat. Mens udbetaling typisk vil være på 37 pct. i bundskat.</p> <p>Ekstra ligningsmæssigt fradrag for indbetalinger til rate- og livspension op til 71.500 kr. (inkl. ATP)</p> <p>Beskatning af afkast 15,3 %</p>	<p>Kan udbetales som engangsbeløb af én eller flere omgange. Det giver fleksibilitet og kan tilpasses behov.</p> <p>Udbetalingen modregnes ikke i folkepensionens tillægsbeløb.</p> <p>Beskatning af afkast 15,3 %</p>	<p>Kan forbruges når som helst.</p> <p>Der er ingen modregning i efterløn eller i folkepensionens tillægsbeløb, af den opsparede formue.</p> <p>Aktiesparekonto med indskudsmulighed op til 50.000 kr. (2019).</p> <p>Beskatning af afkast 17 %</p>
Ulemper	<p>Risiko for at "løbe tør" for penge.</p> <p>Der kan ske modregning i efterløn og folkepensionens tillægsbeløb.</p>	<p>Med en livspension sker der i et vist omfang omfordeling til dem, som lever længst. Nogle kunder oplever dette som en ulempe.</p> <p>Der kan ske modregning i efterløn og folkepensionens tillægsbeløb.</p>	<p>Risiko for at "løbe tør" for penge.</p> <p>Indbetalingerne sker med beskattede midler og nedsætter dermed den månedlige løn efter skat.</p> <p>Der kan ske modregning i efterløn.</p> <p>Det er strafpålagt med mindst 4 procent, hvis udbetalingsgrænsen overskrides²</p>	<p>Risiko for at "løbe tør" for penge.</p> <p>Der kan ske modregning i folkepensionens tillægsbeløb ved positiv kapital- og aktieindkomst (afkastet af den opsparede formue).</p> <p>Opsparingen sker med beskattede midler og nedsætter dermed det månedlige rådighedsbeløb efter skat.</p> <p>Beskatning af afkast: 27/42 %</p>

¹ Yderligere +2 pct. for højtloønnede med børn, med indkomst over 782.600 kr. (2019)

² Indbetalingen må maks. udgøre 5.200/48.000 kr., hvis mere/mindre end 5 år til folkepensionsalderen, og betingelserne for indbetaling er opfyldt.

Placering af fremtidig opsparing

PFA anbefaler, at fremtidig opsparing sker i PFA Plus (markedsrente), hvor hver kunde har sin egen opsparing og modtager sit fulde afkast i henhold til den valgte investeringsprofil. Tidligere anvendtes det traditionelle miljø, også kaldet gennemsnitsrentemiljøet, som imidlertid er mindre hensigtsmæssigt, når renteniveauet er lavt. I PFA tegnes typisk ikke nye pensionsordninger i gennemsnitsrentemiljøet.

Alle kunder rådgives om at bruge investeringsguiden, som giver en individuel anbefaling, og derefter at træffe valg om investeringsprofil i PFA Investerer fra A til D, hvor A har den laveste grad af risiko og det laveste forventede afkast. Rådgivningen tager udgangspunkt i en middel risiko som er passende for langsigtet pensionsopsparing (profil C). Investeringsprofilen skal matche kundens egen præference og passe til kundens øvrige økonomiske situation: Jo større

risikovillighed, des større mulighed for at tåle tab, og jo mindre pensionsopsparingen er i forhold til den øvrige formue, des mere risikofyldt investeringsprofil.

PFA anbefaler, at kunder fastholder samme investeringsprofil over et livsforløb, fordi PFA Plus automatisk nedtrapper risikoen, når kunden nærmer sig pensionsalderen. Kunder som, når pensionsalderen nærmer sig, udtrykker ønske om yderligere sikkerhed rådgives om muligheden for enten at skifte til en investeringsprofil med en lavere risiko og/eller at tilvælge en "udbetalingssikring", med den fordel, at udbetalingen som udgangspunkt sikres mod at falde under et vist niveau, som vil være endeligt fastlagt på pensionstidspunktet, uanset afkastet. Ulempen ved udbetalingssikring er dels, (a) at den forventede pension bliver noget mindre, fordi der investeres mere sikkert, og dels, (b) at kompleksiteten øges. Udbetalingssikring kan være relevant for kunder med lav formue (lav risikokapacitet), faste udgifter (fx lejebolig, andelsbolig eller fastforrentede lån i ejerbolig), lav risikovillighed eller kunder som har brug for at kende deres faste indtægter. For livspension skal man dog være opmærksom på, at udbetalingssikringen kun gælder for en nærmere fastsat årrække ad gangen, hvorefter det sikrede niveau kan ændres.

Kunder som ønsker at bevare den samme risiko gennem hele deres opsparingsforløb, kan vælge PFA Valgfri, hvor sammensætningen af høj- og lavrisikofondene kan sammensættes frit.

Risikovillighed

I tråd med principperne bag livscyklusproduktet i PFA Plus, PFA Investerer, anbefaler PFA en aftrappende risiko i den samlede formue, der måles ved et samlet risikomål. Formålet er todelt: Dels gradvis at øge sikkerheden for pensionsudbetalingerne i takt med at pensionstiden nærmer sig, dels via den gradvise aftrapning at bevare en vis investeringsrisiko, som giver et højere forventet afkast og en vis grad af beskyttelse mod inflation (fordi realaktiver er bedre beskyttet mod inflation), men selvfølgelig også en højere risiko for tab.

Risikoen kan måles ved et samlet risikotal som angiver størrelsen af negative udsving i formuen, som kan bæres i en bestemt periode.

Placering af eksisterende pensionsopsparing

PFA's anbefaling er, at kunder som udgangspunkt samler deres pensionsopsparing. Det gøres ofte i forbindelse med jobskifte, men kan gøres på alle tidspunkter. Samling af policer i et selskab giver overblik og nedsætter som oftest de samlede omkostninger. PFA gør en særlig indsats for at samle små pensionsordninger med depoter under 100.000 kr. I forbindelse med samling skal det dog undersøges, om der er vilkår eller rettigheder, der ændrer sig mærkbart i forbindelse med overførslen. Oplysninger om ordningen i afgivende selskab skal indhentes i det omfang, der er behov for oplysningerne til at kunne give en anbefaling. Oplysningerne der er brug for, kan typisk indhentes via pensionsinfo.dk eller direkte ved afgivende pensionselskab/pengeinstitut.

Når kunden skal træffe et valg om, hvorvidt sammenlægning af tidligere pensionsordninger ønskes, skal relevante punkter nedenfor gennemgås.

Samling af eksisterende pensionsordninger		
Mulige fordele ved at samle	Mulige ulemper ved at samle	Bemærkninger
Færre pensionsordninger giver som regel færre løbende omkostninger og gebyrer	Engangsomkostning ved flytning, herunder kursværn.	Kunden skal alene eller sammen med rådgiveren vurdere om fordelene opvejer ulemperne ved at samle policer.
Bedre overblik	Forsikringsdækninger og garantier kan ændre sig eller bortfalde	
Tidligere pensionsalder kan i visse tilfælde overføres	Tidligste pensionsalder kan i visse tilfælde ændre sig	
Mulighed for ensartet investeringsmiljø	Loyalitetsfordele kan bortfalde	

PFA anbefaler i udgangspunktet, at sammenlægning af pensioner sker således, at en eventuel ret til udbetaling som 60-årig/5 år før folkepensionsalderen bevares. Kunder der er født før 1959 har særlige rettigheder.

Der kan være situationer, hvor det er nødvendigt at gennemgå konsekvenserne for forsikringsdækninger, som forsvinder eller ændrer karakter i skadesituationen ved sammenlægning af policer. Og specielt i de tilfælde, hvor der kan være tvivl om hvorvidt kundens helbred er tilstrækkelig til senere at tegne samme størrelse/ mere dækning på et senere tidspunkt.

Ved overførsel fra gennemsnitsrente til markedsrente er der yderligere forhold, der er særligt vigtige og som skal vurderes inden flytning.

Flytning af eksisterende opsparing fra gennemsnitsrente til markedsrente		
Mulige fordele ved at flytte	Mulige ulemper ved at flytte	Bemærkninger
Lavere omkostninger, op til 0,5 pct. lavere ÅOP Større gennemsigtighed og overblik Bedre risikospredning Realværdien (købekraft) bevares bedre Højere forventet afkast af opsparingen PFA giver typisk et overførselstillæg, når kunder flytter opsparing internt til PFA Plus (markedsrente)	Sikkerheden for at modtage en garanteret ydelse bortfalder Højere investeringsrisiko Udbetalingen af livsvarig pension vil ændre sig i takt med, at den forventede gennemsnitlige levealder ændrer sig Opsparing, som befinder sig i andre selskaber, får ikke altid en andel af fællesreserverne med ved flytning	Rådgivningen skal vise kunden forskellen på at have sikre kendte ydelser i gennemsnitsrente i forhold til at bevare købekraften i opsparingen i markedsrente. Rådgivningen skal gøre opmærksom på, at kunderne overtager hele risikoen, herunder investeringsrisiko og risiko for ændring i middellevetider (levetidsrisiko), fra PFA ved overgang fra gennemsnitsrente til markedsrente. Et evt. overførselstillæg svarer til forskellen mellem depotet og den økonomiske værdi, policen har.
Flytning er især fordelagtigt for:	Flytning kræver særlige overvejelser for:	
Kunder som har lang tid til pension Kunder som har kapitalpension Kunder som har flere policer i PFA Kunder som har høj risikovillighed Kunder som har en robust økonomi	Kunder som har ældre livsvarige garanterede ydelser, og/eller kunder hvor pension opfattes som et sikkert forsørgelsesgrundlag, Mandlige kunder, som har ydelser tegnet på kønsbestemt grundlag	

For kunder, som har pensionsordninger med ældre garanterede ydelser med højt grundlag (rentegruppe 3 og 4), eller som er fyldt 60 år, er det en forudsætning, at de får rådgivning, inden de vælger at flytte deres eksisterende pensioner fra gennemsnitsrente til markedsrente, særligt når depotet er mere end 100.000 kr.

Overførselstillæg

Opsparing, som flyttes internt i PFA fra gennemsnitsrente til markedsrente vil typisk modtage et overførselstillæg, som sammen med depotets værdi svarer til ordningens samlede økonomiske værdi, herunder værdien af ydelsesgarantier. Derfor træffes beslutningen om at bevare eksisterende opsparing i gennemsnitsrente eller at flytte opsparingen til markedsrente individuelt af hver kunde, hvor en række forhold skal tages i betragtning, med særlig fokus på ønsker til og behov for afkastpotentiale og sikkerhed. Muligheden for at modtage et overførselstillæg bør ikke i alle tilfælde være udslagsgivende for beslutningen, men den bør selvfølgelig tælle med i overvejelserne. Ved en overførsel til markedsrente vil det som regel være PFA's forventning, at det medfører højere pensionsydelse pga. mulighederne for bedre afkast. Men der er også en risiko for, at ydelserne kan blive lavere end de ydelsesgarantier, der var knyttet til opsparingen i gennemsnitsrente.

Overførselstillægget ændrer sig måned for måned afhængigt af flere forskellige faktorer, herunder fx markedets bevægelser, regulatoriske ændringer og udviklingen i levetider. Det kan i nogle tilfælde falde markant, og i værste fald blive 0. PFA tilbyder ikke nødvendigvis overførsler til markedsrente hver måned.

Det er ikke muligt på forhånd at sige noget om, hvornår det er bedst at foretage overførslen i forhold til ovenstående.

KundeKapital

PFA's anbefaling er, at kunder der har mulighed for det, vælger KundeKapital. Kunden skal i forbindelse med rådgivning informeres om de risici, der er forbundet med KundeKapital.

KundeKapital er PFA pensions model for overskuds- og risikodeling, der gør det muligt at sende størstedelen af overskuddet i PFA Pension tilbage til kunderne, som hos andre selskaber typisk vil gå til deres aktionærer eller andre ejere. KundeKapital er ansvarlig kapital i PFA Pension på linje med egenkapitalen, som får andel i eventuelt overskud, men som også skal være med til at dække eventuelle tab. Det giver kunderne mulighed for at opnå et højt afkast på den del af opsparingen, som bliver indbetalt til KundeKapital. Til gengæld er KundeKapital også forbundet med risiko, og den kan derfor blive mindre (negativt afkast) og i yderste konsekvens tabes helt. Positiv forrentning af KundeKapital bliver indsat på kundens almindelige opsparing, mens eventuel negativ forrentning af KundeKapital bliver trukket i kundens KundeKapital. Opsparet KundeKapital kan ikke omdannes til almindelig opsparing.

KundeKapital	
Fordele	Ulemper
<ul style="list-style-type: none"> + Mulighed for at tage del i PFA's overskudsdeling til kunderne + Mulighed for høj forrentning af KundeKapital 	<ul style="list-style-type: none"> + KundeKapital er risikovillig kapital og kan i værste fald mistes + Forrentning vil variere og kan være negativ. Forretningen fastsættes af PFA og kan løbende ændres.

* Detaljerede regler om KundeKapital fremgår af PFA's til enhver tid gældende regulativer om KundeKapital, som er anmeldt til Finanstilsynet.

Behov for forsikring

Dækning ved nedsat erhvervsevne

PFA's anbefaler at sikre en samlet økonomisk kompensation ved nedsat erhvervsevne, der i videst muligt omfang svarer til lønindtægten før erhvervsevnen blev nedsat. Fordi evnen til at arbejde for de fleste vil være deres største økonomiske aktiv. I særlig grad for unge, som har et langt arbejdsliv foran sig og typisk en lav formue. Kunden får en individuel anbefaling, ved at afveje behov for økonomisk tryghed i samspil med de forskellige sociale ydelser og hensynet til at undgå at være overdækket. Denne afvejning betyder, at der kan være situationer, hvor kunden ikke opnår en kompensation på niveau med den hidtidige lønindtægt.

I de tilfælde hvor det er muligt, anbefaler PFA at fravælge indbetalingssikring på et evt. frivilligt bidrag og i stedet forhøje sin ydelse i samme omfang, som det frivillige bidrag har. Det giver i forbindelse med udbetaling af forsikringen kunden frihed til at vælge, om den forhøjede udbetaling skal sikre det frivillige bidrag til pension eller eventuelt øgede udgifter forbundet med den nedsatte erhvervsevne.

PFA anbefaling ift. dækningens størrelse afhænger af den hidtidige løn

PFA anbefaler en begrænset dækning ved nedsat erhvervsevne når lønindtægten er under 250.000 kr., og/eller indbetalingen til pensionsordningen er lav. Dels for at undgå at hele indbetalingen anvendes til forsikringsdækninger, og dels fordi forsikrede med lave lønninger er godt dækket af de offentlige ydelser. Hvis lønindtægten er høj, så anbefales det, at dækningsgraden også er høj, da de offentlige ydelser udgør en mindre del i forhold til hidtidige løn. Størrelsen på dækningen, der vælges ud fra PFA's anbefaling, kan i en udbetalingsituation svinge afhængigt af skatter og offentlige ydelser.

Særlig dækning ved ressourceforløb

PFA anbefaler dækning ved ressourceforløb, da udbetaling af forsikringsdækningen vil medføre fuld offentlig modregning i en eventuel ressourceforløbsydelse. Den særlige ressourceforløbsdækning i PFA vil betyde, at forsikrede vil opnå en fornuftig økonomisk kompensation selv om der ikke vil ske udbetaling af offentlig ydelse.

Engangsudbetaling ved nedsat erhvervsevne

PFA anbefaler, at behovet ved løntab ved nedsat erhvervsevne dækkes med PFA Erhvervsevne, som er en løbende udbetaling, således at der ikke er behov for engangsudbetaling ved nedsat erhvervsevne eller for en ulykkesforsikring (méngrads-dækning). Det kan for børn være en god ide at have en ulykkesforsikring, da den som oftest indeholder tandskadedækning.

Se skema for PFA's anbefalinger for dækning ved nedsat erhvervsevne på næste side.

Dækning ved nedsat erhvervsevne

Årsløn fra	Normal-anbefaling	Øget behov	Reduceret behov	Øget/reduceret behov vurderes ud fra om kunden fx er forsørger, har supplerende formue og dækningens nytteværdi.
<235.000	20	25	20	<p>PFA Erhvervsevnes dækning er typisk både indbetalingsssikring, som sikrer fortsat opsparing til pension samt en løbende udbetaling på x%, som supplerer den udbetaling, den forsikrede kan få fra det offentlige.</p> <p>PFA's anbefalinger vil – særligt for ikke-højtlønnede – give op til 100 pct. kompensation ved nedsat erhvervsevne i den første del af sygeperioden. Til gengæld er kompensationen – særligt for højtlønnede – lavere end 100 pct. i tilfælde af en varig nedsættelse af erhvervsevnen.</p> <p>PFA anbefaler udover den anbefalede dækning ved nedsat erhvervsevne, at kunden oparbejder en supplerende opsparing i frie midler jf. afsnittet <i>Frie midler og aldersopsparing/kapitalpension</i>.</p>
235.000	20	25	20	
240.000	22	27	20	
245.000	24	30	20	
255.000	26	32	22	
265.000	28	34	24	
275.000	30	36	26	
285.000	32	38	28	
295.000	34	40	30	
305.000	36	42	32	
315.000	38	44	34	
335.000	40	46	36	
345.000	42	48	38	
355.000	44	50	40	
375.000	46	52	42	
385.000	48	54	44	
405.000	50	56	46	
420.000	52	58	48	
435.000	54	60	50	
455.000	56	62	52	
475.000	58	64	54	
505.000	60	66	56	
525.000	62	68	58	
555.000	64	70	60	
585.000	66	72	62	
625.000	68	74	64	
665.000	70	78	66	
865.000	72	80	68	
965.000	74	80	70	
1.085.000	76	80	72	
1.235.000	78	80	74	
1.345.000	80	80	76	

Dækning ved Kritisk sygdom og Helbredssikring

PFA anbefaler Kritisk sygdom, som dækker ved visse kritiske sygdomme. Dækningen har til formål at være en økonomisk hjælp i en svær tid. PFA anbefaler ligeledes Helbredssikring. Helbredssikring er vejen til hurtig behandling og til forebyggelse af alvorlige skader, som kan føre til nedsat erhvervsevne. Begge dækninger giver kunden økonomisk frihed til at fokusere på at blive rask og forblive på arbejdsmarkedet.

	Kritisk sygdom	Helbredssikring
PFA's standardanbefaling:	150.000 kr. Kritisk sygdom	Helbredssikring
PFA's individuelle anbefaling:		
Hvis højtlønnet	Op til 300.000 kr. ved Kritisk sygdom	
Gift/forsørger	Op til 300.000 kr. ved Kritisk sygdom	Ægtefælle tilbydes Helbredssikring, hvis muligt
Børn	Børnedækning knyttet til Kritisk sygdom	Børnedækning knyttet til Helbredssikringen

Dækning ved dødsfald

PFA anbefaler en dækning ved dødsfald, som sikrer forsikredes efterladte økonomisk i en periode, således de efterladte har tid til at indrette livet på ny.

PFA Liv	
PFA's standardanbefaling	300 pct. af årsløn, dog minimum depot/opsparingssikring
<u>PFA's individuelle anbefaling:</u>	
Gift og hovedforsørger	400 til 800 pct. af årsløn, afhængig af bidrag til husstandsøkonomien
Børn / stedbørn	Årlig børnepension 35.300 kr. (2019 / frikortsgænsen)
Gæld	Forhøj eventuelt med gæld, der ønskes indfriet
Formue / Pensionsformue	Nedsæt med den øvrige formue
Single, eller Ingen mindreårige børn, eller Ægtefællen / samleveren bidrager hovedsageligt til husstandsøkonomien	0 til 300 pct. af årsløn, dog minimum depot/opsparingssikring

PFA anbefaler som hovedregel, at opsparingen er sikret ved død, hvis det er muligt (opsparingssikring / depotsikring).

Hvis betalingen for dødsdækningen er fradragsberettiget, betales en fast afgift på 40 pct. af udbetalingen, hvis den udbetales som en sum. Ligesom der betales boafgift på henholdsvis 0 / 15 / 36,25 pct. for ægtefæller / børn / øvrige.

Af løbende ægtefælle/samleverpension og børnepension betaler modtageren normal indkomstskat, og der betales ikke boafgift af udbetalingen. Børnepension kan udbetales skattefrit inden for frikortsgænsen på 35.300 kr. (2019), hvis barnet ikke har yderligere indtægter.

PFA anbefaler, at dækningen ved død sættes højt tidligt i livet, hvor behovet erfaringsmæssigt er størst, og hvor dækningen kan etableres til normal pris ved godt helbred. Samtidigt er det naturligt, at dækningen aftrappes med alderen i takt med, at behovet erfaringsmæssigt falder.

Begunstigelse, arv, testamente og ægtepagt

PFA anbefaler, at alle positivt træffer beslutning om, hvem som skal have pengene i tilfælde af dødsfald. Det er særlig vigtigt at få bragt på plads, når der ikke er indgået ægteskab, og/eller når der både er særbørn og fællesbørn. Kunder kan vælge, at pengene enten går til "nærmeste pårørende" eller navngivne personer.

"Nærmeste pårørende" i prioriteret rækkefølge:	
Begunstigelser oprettet efter 1. januar 2008	<ol style="list-style-type: none">Ægtefælle / registreret partnerSamlever med fælles bopæl. Som man enten har boet sammen med i 2 år eller som man har/venter barn sammen medBørn, børnebørn m.v.Arvinger ifølge testamenteArvinger ifølge arveloven
Begunstigelser oprettet før 1. januar 2008	Samlever ikke omfattet, ellers samme rækkefølge

For familier med særlig store pensionsopsparinger, og/eller hvor der løbende sker en skævdeling af den samlede opsparing mellem ægtefællerne, nævner PFA muligheden for at oprette en ægtepagt ved en advokat. Særligt store pensionsopsparinger er en individuel vurdering, men som udgangspunkt mener vi en samlet formue på mere end fem mio. kr.

Ægtepar kan i visse situationer med fordel optimere pensionen hos den ene part, der betaler topskat. Forudsætningen for, at det vil være en god løsning, er, at der betales bundskat på udbetalingstidspunktet, og at de har oprettet en passende ægtepagt.

I disse tilfælde skal man være opmærksom på, at det ikke er muligt på forhånd at aftale, at en livspension skal deles ved skilsmisse. PFA anbefaler, at kunderne får advokatbistand i en sådan situation.

Rådgivning i særlige situationer

Jobskifte

Når en kunde skifter job og får en pensionsordning i PFA, da vil kunden typisk have mulighed for at overføre opsparing fra andre pensionsleverandører og samle sin opsparing hos PFA. PFA anbefaler, at kunderne altid modtager kvalificeret rådgivning om fordele og ulemper ved at samle opsparingen til PFA inden, at kunderne overfører pensionsopsparing til PFA. Hvis rådgivningen forudsætter supplerende oplysninger fra afgivende pensionsleverandør, vil PFA altid gøre kunderne opmærksom på dette.

Det er i forbindelse med overførsel af tidligere opsparing særlig vigtigt, at kunderne er opmærksom på konsekvenserne i forhold til ændret opsparingsmiljø og forsikringsdækninger, ændringer i garantivilkår og investeringsrisici, ændringer i omkostningsniveau og bortfald af rettigheder og eventuelle loyalitetsfordele hos afgivende pensionsleverandør. Se også afsnittet *Placering af eksisterende pensionsopsparing*.

PFA anbefaler, at man i forbindelse med overførsel af opsparing fra eksterne selskaber altid undersøger, hvorvidt det er muligt at lægge overførslen ind under jobskifteaftalen. Det anbefales, fordi jobskifteaftalen giver en række rettigheder, som den enkelte kunde kan bevare, såfremt visse betingelser er opfyldt. Det handler om mulighederne for:

- + at bevare ret til udbetaling ved alder 60 år hhv. 5 år før folkepension
- + at genbruge helbredsoplysninger
- + at minimere omkostninger vedrørende overførslen

Vær opmærksom på, at en police der er videreført privat, men hvor det er mindre end 36 måneder siden policen har været en obligatorisk pensionsordning med indbetalinger, også kan være omfattet af jobskifteaftalen.

Fratrædelse

Fratræder en kunde sin arbejdsplads, anbefaler PFA altid, at kunden stilles bedst muligt i forhold til videreførelse af forsikringer og opsparing.

Som standard yder PFA som minimum en skriftlig rådgivning i form af et brev, hvor den enkelte kundes muligheder i situationen er beskrevet.

Mulighederne som tilbydes er:

- + At forsætte indbetalingen privat eller via ny arbejdsgiver. På den måde kan kunden fortsætte med at spare op og være forsikret. Det vil typisk være på andre vilkår og med andre priser.
- + Ikke at forsætte indbetalingen. Kunden vil i så fald få en indbetalingsfri ordning (fripolice), som vil bestå af opsparingen og herudover eventuelt en obligatorisk livsforsikring på 10.000 kr.

PFA anbefaler, at kunden ringer til PFA's Rådgivningscenter for at få individuel rådgivning om, hvad der vil være bedst i den enkelte kundes situation. Og særligt, hvis kunden er fratruddt på grund af sygdom, anbefales det, at kunden kontakter PFA. Ringer kunden til PFA i forlængelse af brevet, anbefales det altid at opretholde forsikringsdækningerne i PFA, mindst indtil kunden har fået relevante dækninger på plads i en evt. ny pensionsordning, hvor de fremtidige forsikringer typisk vil være billigere (obligatorisk ordning).

I forbindelse med fratrædelse, vil der ved kontakt til PFA, rådgives om de konsekvenser der måtte være ved kundens valg. De punkter der kan have størst betydning og som PFA især rådgiver om, er beskrevet i afsnittet om *Placering af eksisterende pensionsopsparing*.

Jobskifte	Opsigelse	Sygdom	Pensionering
<ul style="list-style-type: none">+ Oprethold forsikringsdækninger indtil dækninger er på plads i nyt selskab+ Overvej privat indbetaling i PFA	<ul style="list-style-type: none">+ Oprethold forsikringsdækninger i det omfang det er muligt+ Oprethold indbetaling til opsparing og forsikring	<ul style="list-style-type: none">+ Oprethold dækninger i det omfang det er muligt+ Ansøg om udbetaling af forsikringsdækning	<ul style="list-style-type: none">+ Vurder om der ønskes udbetaling eller udsættelse af udbetaling+ Overvej arverente og ægtefællepension+ Viderefør Helbredssikring hvis muligt, og ved behov

Hører vi ikke fra kunden inden for 3 måneder efter fratrædelsen, da vil kundens ordning automatisk blive omdannet til en indbetalingsfri ordning uden eller med begrænsede forsikringsdækninger. PFA anbefaler, at kunden under alle omstændigheder aktivt tager stilling til, om det ønskes at bevare opsparing og/eller forsikringer i PFA.

Der kan være både fordele og ulemper ved at lade opsparingen forblive i PFA. Se afsnit om *Rådgivning ved overførsel ud af PFA*.

Rådgivning ved overførsel ud af PFA

Hvis PFA vælger at kontakte kunder i forbindelse med et fremsat ønske om at forlade PFA, er formålet at sikre, at kunden har truffet sin beslutning på et fuldt oplyst grundlag, herunder med de fordele og ulemper, som er forbundet med at lade ordningen forblive i PFA.

Denne rådgivning kan give værdi for kunden, fordi det er vores erfaring, at mange kunder ikke er tilstrækkeligt oplyst om de vilkår, der gælder for deres ordning i PFA. Kunderne risikerer derfor at træffe beslutning om at overføre deres ordning på et uoplyst grundlag.

Rådgivning foretages alene i de tilfælde, hvor PFA er berettiget til at kontakte kunden og hvor kunden ved kontakten fra PFA udtrykker ønske om at modtage den.

Den rådgivning, som PFA giver, vil basere sig på den individuelle kundes situation og konkrete ordning i PFA. PFA kan kun generelt og i begrænset omfang rådgive om vilkår i andre pensionselskaber og banker, men kan opfordre kunderne til at undersøge væsentlige forhold og vilkår i det andet pensionselskab eller bank.

Følgende forhold kan være væsentlige at gennemgå i kunderådgivningen, men vil altid afhænge af den konkrete kundes situation og forhold.

Mulige fordele ved at bevare opsparing i PFA	Mulige ulemper ved at bevare opsparing i PFA
a. Flexibilitet (forskellige udbetalingsforløb)	a. Omkostninger til flere selskaber
b. Bevarer 60 års ret (uden for jobskifte ¹)	b. Mindre overblik over samlet pension
c. Bevarer økonomisk fordel ved KundeKapital	c. KundeKapital er risikovillig kapital, som kan mistes
d. Gunstige vilkår på ældre ordninger i gennemsnitsrente	d. Forskellige tidligste udbetalingsaldre i hvert selskab.
e. Garanterede ydelser kan bevares ²	e. Hvis højere ÅOP i PFA.
f. Hvis lavere ÅOP i PFA	f. Hvis samlet engagement giver særlige fordele
g. Godt historisk afkast i PFA ³	g. Hvis andet selskab har bedre historisk afkast end PFA

¹ Eller ved overførsel senere end 6 måneder efter nytegning i modtagende selskab

² Yderligere en fordel, hvis kunden er mand og policen er tegnet på kønsbestemt grundlag i gennemsnitsrente.

³ Godt historisk afkast er ingen garanti for fremtidig afkast

Den række af faktorer, som kunden kan tage med i sine overvejelser, er fx om ordningen passer til den fremtidige økonomi, om udbetalingerne må/kan variere, eller om kunden ønsker en fast udbetaling. Har kunden udelukkende markedrente, skal det fx vurderes, om investerings sammensætning stemmer overens med de forventninger kunden har til afkast, risiko og omkostninger.

PFA anbefaler, at man som kunde uden indbetaling til PFA løbende holder sine pensioner op mod hinanden, og hvis PFA ikke lever op forventningerne i forhold til fx afkast og omkostninger, kan kunden vælge at overføre opsparingen til et andet pensionselskab eller bank.

Udstationering af medarbejdere (§53A)

Når en medarbejder bliver udstationeret i et andet land, skal det aftales, hvordan pensionsordningen skal fortsættes under udstationeringen. Typisk vil medarbejderen ikke længere være fuldt skattepligtig til Danmark, og det er PFA's anbefaling, at der oprettes en ny police til beskatning under §53A i pensionsbeskatningsloven. §53A betyder, at der ikke er skattefradrag/bortseelsesret for indbetalingerne. Afkastet er skattepligtig som kapitalindkomst i bopælslandet, men er fritaget for PAL-skat, og udbetalingen er skattefri. Det sidste forudsætter dog, at indbetalingerne til pensionsordningen ikke har givet fradrag i bopælslandet, og vi anbefaler, at kunden gemmer dokumentation for dette til senere brug over for de danske skattemyndigheder.

Da forsikringsdækningerne ligeledes er skattefri ved udbetalingen, er det som udgangspunkt PFA's anbefaling, at forsikringsdækningerne nedsættes til det nettobehov kunden har.

Hvis det fremgår af pensionsaftalen med arbejdsgiveren, kan medarbejderen ved hjemkomsten genoptage de forsikringsdækninger, som var aftalt inden udstationeringen, uden afgivelse af nye helbredsoplysninger. Er det ikke anført i pensionsaftalen, skal kunden informeres om, at en genoptagelse af forsikringsdækninger ved hjemkomsten er betinget af tilfredsstillende helbredsoplysninger.

Hvis kunden ikke ønsker at løbe denne risiko, kan det aftales, at den nye pensionsordning under §53A oprettes med uændrede forsikringsdækninger.

Den fradragsberettigede police omskrives til indbetalingsfri police i udstationeringsperioden. Vær opmærksom på, at en eventuel Helbredssikring som hovedregel kun kan benyttes til dækning af udgifter til undersøgelser og behandling i Danmark.

Hjemkomst af udstationerede medarbejdere

Ved hjemkomst for udstationerede medarbejdere, som genoptager deres fulde skattepligt til Danmark, er PFA's anbefaling, at indbetalingerne genoptages til pensionsordningen med fradragsret. Pensionsordningen under §53A ændres til fripolice, og kunden har følgende muligheder:

- + §53A-police bliver stående som fripolice til pensionstidspunktet, hvor ydelserne kan udbetales skattefrit. Afkastet i opsparingsperioden beskattes som kapitalindkomst for medarbejderen.
- + §53A-police ophæves og anvendes som indskud på en fradragsberettigede pensionsordning. Medarbejderen får skattefradrag for indskuddet efter de gældende regler.
- + §53A-police ophæves og udbetales. Medarbejderen øger sin løbende pensionsindbetaling over en periode, indtil der er indbetalt et frivilligt bidrag efter skat, svarende til udbetalingen.

Vær opmærksom på, at der kan være begrænsninger i, hvilke af ovenstående muligheder der kan aftales med virksomheden.

Indstationerede medarbejdere og medarbejdere ansat under forskerordning

Har en virksomhed indstationerede medarbejdere, som bliver ansat på almindelige skattevilkår, er det oplagt, at den enkelte kundes situation vurderes og at der ud fra denne gives en anbefaling om, hvilken type pensionsordning der skal spares op i. Erfaringen i PFA viser at medarbejdere der bliver hentet fra udlandet, ofte kun er i Danmark i en begrænset periode. Derfor anbefaler PFA som standard, at disse medarbejdere får en ordning der tegnes under pensionsbeskatningslovens §53A, som er beskrevet ovenfor.

Etablerer kunden sig mere permanent i Danmark, vil det være oplagt, at pensionsordningen ændres således at kunden har fradragsret for de indbetalinger der måtte komme.

I visse situationer kan medarbejdere, der kommer fra udlandet og ansættes i Danmark med dansk skattepligt, vælge at betale skat efter forskerordningen. Det betyder at der betales en bruttobeskatning på 27 % (+ AMB) i en periode på op til 7 år. Da fradragsværdien af en pensionsordning i disse situationer er væsentlig lavere end den forventede beskatning af udbetalingen på pensionstidspunktet, er det PFA's anbefaling, at der oprettes en pensionsordning til beskatning efter §53A i denne periode. Når forskerordningen udløber, og medarbejderen overgår til almindelig dansk skattepligt, er det PFA's anbefaling, at der oprettes en pensionsordning med fradragsret og at pensionsordningen under §53A ændres til fripolice. Herefter har medarbejderen de samme muligheder som beskrevet under "Hjemkomst af udstationerede medarbejdere".

Hvis medarbejderen igen fraflytter Danmark, er det PFA's anbefaling, at pensionsordningen under §53A ophæves og udbetales ved fraflytningen, hvis arbejdsgiveren giver tilladelse.

Grænsegængere

Kunder, som er bosat uden for Danmark, men arbejder her i landet, vil ofte være skattepligtige i Danmark af deres arbejdsindkomst. I disse tilfælde er det PFA's anbefaling, at pensionsordningen oprettes med fradragsret i Danmark. Hermed får kunden fradrag/bortseelsesret for indbetalingerne til pensionsordningen. Udbetalingerne fra pensionsordningen beskattes enten i Danmark eller bopælslandet, afhængig af eventuelle dobbeltbeskatningsaftaler med bopælslandet på udbetalingstidspunktet.

Kunden kan søge SKAT om fritagelse af PAL-skatten ved at benytte en blanket, der kan hentes på skat.dk. Fritagelsen fra SKAT skal sendes til PFA. Det skal dog understreges, at en fritagelse af dansk PAL-skat kan medføre, at afkastet skal beskattes efter de gældende regler i bopælslandet.

Når kundens ansættelse i Danmark ophører, kan der være mulighed for, at pensionsordningen kan overføres til en lignende ordning i bopælslandet, hvis pensionsordningen i udlandet opfylder kravene til en dansk pensionsordning og godkendes af SKAT. Dette er dog en besværlig praksis.

PFA's anbefaling er som udgangspunkt at lade pensionsordningen blive i Danmark indtil udbetalingstidspunktet. Er grænsegængerens ikke indkomstskattepligtig i Danmark, eller ønsker grænsegængerens at få sin pensionsopsparing ophævet og udbetalt i forbindelse med ansættelsesophør i Danmark, er det PFA's anbefaling, at pensionsordningen oprettes under

§53A i Pensionsbeskatningsloven. Der vil ikke være skattefradrag/ bortseelsesret for indbetalingen, afkastet beskattes som kapitalindkomst i Danmark eller bopælslandet, og udbetalingen vil være skattefri. Her vil det (med arbejdsgiverens tilladelse) være muligt, at få pensionsordningen ophævet og udbetalt skattefrit i forbindelse med fraflytningen.

Selvbetjening

MitPFA, NemID, PensionsInfo.dk, Borger.dk

PFA anbefaler, at kunder hjælpes til selvhjælp ved i størst mulig udstrækning at kunne betjene værktøjer som MitPFA til at træffe beslutninger, som kan bekræftes med NemID, Pensionsinfo.dk til at få overblik over sine pensionsordninger og borger.dk til at søge yderligere information.

PFA søger at udarbejde digitale løsninger på MitPFA som understøtter kundernes behov i forskellige situationer, fx onboarding, tilpasning af forsikringsdækninger eller investeringsprofil i form af guides og andre værktøjer.

Ajourføring

PFA's Anbefalinger ajourføres mindst én gang årligt i forhold til ny lovgivning og den samfundsmæssige udvikling i øvrigt.

Seneste ajourføring er fra 11. januar 2019.

PFA Pension
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø
Telefon 39 17 50 00
www.pfa.dk